

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MACIEJ SZPUNAR
prednesené 20. októbra 2022¹

Vec C-365/21

MR,

za účasti:

Generalstaatsanwaltschaft Bamberg

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Oberlandesgericht Bamberg (Vyšší krajský súd Bamberg, Nemecko)]

„Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda – Článok 54 – Výnimka z uplatňovania zásady *ne bis in idem* – Článok 55 – Trestný čin proti bezpečnosti štátu alebo iným rovnako dôležitým záujmom – Vnútroštátne prehlásenia – Zlučiteľnosť s článkami 50 a 52 Charty základných práv Európskej únie“

I. Úvod

1. Súdny dvor sa už mnohokrát zaoberal problematikou týkajúcou sa zásady *ne bis in idem* obsiahnutej v článku 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda (ďalej len „DVSD“)², ale iba raz otázkou zlučiteľnosti prehlásení obmedzujúcich túto zásadu na základe článku 55 DVSD. V tejto skoršej veci Súdny dvor nemusel odpovedať na otázku týkajúcu sa tohto aspektu, pretože tým, že už poskytol odpoveď na inú otázku v tej istej veci, zanikla potreba rozhodnúť o platnosti prehlásenia.³ Prejednávaná vec poskytuje Súdnemu dvoru príležitosť objasniť túto otázku.

¹ Jazyk prednesu: angličtina.

² Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Nemeckej spolkovej republiky a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach (Ú. v. ES L 239, 2000, s. 19; Mim. vyd. 19/002, s. 9).

³ Pozri rozsudok z 29. júna 2016, Kossowski (C-486/14, EU:C:2016:483, bod 55).

II. Právny rámec

A. Právo Únie

1. DVSD

2. Hlava III DVSD s názvom „Polícia a bezpečnosť“ zahŕňa okrem iného aj kapitolu 3 s názvom „Zákaz dvojitého trestu“, ktorá obsahuje články 54 a 55 predmetného dohovoru. Článok 54 DVSD stanovuje:

„Osoba právoplatne odsúdená jednou zo zmluvných strán nesmie byť pre ten istý čin stíhaná inou zmluvnou stranou, a to za predpokladu, že v prípade odsúdenia bol trest už odpykaný alebo sa práve odpykáva alebo podľa práva štátu, v ktorom bol rozsudok vynesený, už nemôže byť vykonaný.“

3. Článok 55 DVSD znie takto:

„1. Pri ratifikácii, prijatí alebo schválení tohto dohovoru môže jedna zmluvná strana prehlásiť, že v jednom alebo v niekoľkých nižšie uvedených prípadoch nie je viazaná článkom 54:

- a) keď predmetom rozsudku vynesenom v zahraničí bol čin celkom alebo čiastočne spáchaný na tamomšom území; táto výnimka však neplatí v poslednom prípade, ak bol čin spáchaný čiastočne na území tej zmluvnej strany, na ktorej bol rozsudok vynesený;
- b) keď predmetom rozsudku vynesenom v zahraničí je čin zameraný proti bezpečnosti štátu alebo iným rovnako podstatným záujmom tejto zmluvnej strany;
- c) keď predmetom rozsudku vyneseného v zahraničí je čin, ktorý spáchal pracovník tejto zmluvnej strany a porušil týmto činom svoje služobné povinnosti.

2. Zmluvná strana, ktorá urobí takéto prehlásenie týkajúce sa výnimiek obsiahnutých v ods. 1 písmeno b), označí druhy trestných činov, na ktoré by sa mohli tieto výnimky vzťahovať.

3. Zmluvná strana môže takéto prehlásenie týkajúce sa jednej alebo niekoľkých výnimiek obsiahnutých v ods. 1 vziať kedykoľvek späť.

4. Nemožno uplatniť výnimky, ktoré boli predmetom prehlásenia podľa ods. 1, ak dotyčná zmluvná strana požiada inú zmluvnú stranu o stíhanie toho istého činu alebo vysloví súhlas s vydaním dotyčnej osoby.“

4. V zmysle článku 56 DVSD:

„Ak obnoví jedna zmluvná strana stíhanie proti osobe, ktorá bola druhou zmluvnou stranou pre ten istý čin právoplatne odsúdená, bude každé odňatie slobody za tento čin odpykané na území druhej zmluvnej strany odpočítané od trestu, ktorý má byť prípadne vymeraný. Pokiaľ to vnútroštátne právo dovoľuje, budú zohľadnené tiež iné sankcie ako tresty obmedzujúce slobodu, pokiaľ už boli vykonané.“

5. DVSD bol zahrnutý do práva Únie protokolom o Schengenskom *acquis* začlenenom do rámca Európskej únie, pripojeným k Zmluve o Európskej únii a k Zmluve o založení Európskeho spoločenstva Amsterdamskou zmluvou.⁴ Následne bol protokol (č. 19) o Schengenskom *acquis* začlenenom do rámca Európskej únie pripojený k Lisabonskej zmluve [ďalej len „protokol (č. 19)“].⁵

6. Článok 7 protokolu (č. 19) stanovuje:⁶

„Pre účely rokovaní o prijatí nových členských štátov do Európskej únie sa schengenské *acquis* a ďalšie opatrenia prijaté orgánmi v rámci jeho pôsobnosti považujú za *acquis*, ktoré musí byť úplne prijaté kandidátskymi štátmi.“

2. Rámcové rozhodnutie Rady 2008/841/SVV

7. Článok 2 rámcového rozhodnutia Rady 2008/841/SVV z 24. októbra 2008 o boji proti organizovanému zločinu⁷ s názvom „Trestné činy súvisiace s účasťou v zločineckej organizácii“ stanovuje, že „každý členský štát prijme opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby sa jedno alebo oboje konania súvisiace so zločineckou organizáciou považovali za trestný čin: a) konanie osoby, ktorá s úmyslom a s vedomím cieľa a všeobecnej činnosti zločineckej organizácie alebo jej zámeru spáchať dotknuté trestné činy sa aktívne podieľa na trestnej činnosti organizácie vrátane poskytovania informácií alebo hmotných prostriedkov, náborom nových členov a všetkými druhmi financovania jej činností, s vedomím, že takáto účasť prispeje k uskutočňovaniu trestnej činnosti organizácie; b) konanie osoby, ktoré spočíva v dohode s jednou alebo niekoľkými osobami o uskutočnení činnosti, ktorá, ak sa uskutoční, povedie k spáchaniu trestných činov uvedených v článku 1, a to aj vtedy, ak sa táto osoba nepodieľa na samotnom uskutočňovaní tejto činnosti“.

B. Nemecké právo

8. Spolková republika Nemecko prehlásila pri ratifikácii DVSD „výhradu“⁸ vo vzťahu k článku 54 DVSD podľa článku 55 ods. 1 písm. b) uvedeného dohovoru (BGBl. 1994 II, s. 631), ktorá okrem iného stanovuje, že Spolková republika Nemecko nie je viazaná článkom 54 DVSD, ak činy, na ktoré sa vzťahuje rozsudok vynesený v zahraničí, predstavujú trestný čin uvedený v § 129 Strafgesetzbuch (nemecký Trestný zákonník, ďalej len „StGB“).

9. V § 129 StGB s názvom „Založenie zločineckej skupiny“ v znení uplatniteľnom vo veci samej sa uvádza:

„1. Trestom odňatia slobody v dĺžke do päť rokov alebo peňažným trestom sa potrestá ten, kto založí skupinu alebo je členom skupiny, ktorej cieľ alebo činnosť smeruje k páchaniu trestných činov, ktoré sa v hornej hranici trestnej sadzby potrestajú trestom odňatia slobody v dĺžke aspoň dvoch rokov. Trestom odňatia slobody v dĺžke do troch rokov alebo peňažným trestom sa potrestá ten, kto takúto skupinu podporuje alebo pre ňu získava členov alebo podporovateľov.“

⁴ Ú. v. ES C 340, 1997, s. 93.

⁵ Ú. v. EÚ C 83, 2010, s. 290.

⁶ Ktorý doslovne preberá znenie protokolu pripojeného k Lisabonskej zmluve.

⁷ Ú. v. EÚ L 300, 2008, s. 42.

⁸ V nemčine: „Vorbehalt“.

2. Skupina je združením viac ako dvoch osôb, ktoré je založené na dlhšiu dobu na účely sledovania nadradeného spoločného záujmu a organizované nezávisle od určenia úloh jej členov, kontinuity členstva a konkrétnej štruktúry.

...

5. V osobitne závažných prípadoch podľa prvej vety odseku 1 sa uloží trest odňatia slobody od šiestich mesiacov do piatich rokov. O obzvlášť závažný prípad ide obvykle vtedy, ak páchatel patrí k hlavným vedúcim osobám alebo k osobám stojacim v pozadí skupiny. ...“

III. Skutkový stav, konanie a prejudiciálna otázka

10. Generalstaatsanwaltschaft Bamberg/Zentralstelle Cybercrime Bayern (Generálna prokuratúra Bamberg, Centrálny útvar pre kybernetickú kriminalitu Bavorsko, Nemecko) vedie voči obvinenému MR, izraelskému štátnemu príslušníkovi, okrem iného vyšetrowanie pre podozrenie zo založenia zločineckej skupiny a investičného podvodu.

11. Dňa 8. decembra 2020 nariadil vyšetrujúci sudca na Amtsgericht Bamberg (Okresný súd Bamberg, Nemecko) voči MR vyšetrowaciu väzbu (vnútroštátny zatykač). Ako dôvod na vydanie zatykača bolo uvedené nebezpečenstvo úteku. Podľa názoru vyšetrujúceho sudcu na Amtsgericht Bamberg (Okresný súd Bamberg) existuje vážne podozrenie zo založenia zločineckej skupiny vo viacčinnom súbehu s podvodom v rámci podnikania a organizovaným podvodom podľa § 129 ods. 1, § 129 ods. 5 prvej vety a druhej vety, § 263 ods. 1, § 263 ods. 3 druhej vety bodu 1, § 25 ods. 2 a § 53 StGB. Dňa 11. decembra 2020 tento súd na základe vnútroštátneho zatykača vydal európsky zatykač.

12. MR bol už predtým konečným rozsudkom Landesgericht Wien (Krajinský súd Viedeň, Rakúsko) z 1. septembra 2020 odsúdený za závažný podvod v rámci svojho podnikania a za legalizáciu výnosu z trestnej činnosti na trest odňatia slobody v dĺžke štyroch rokov. MR si trest odňatia slobody v dĺžke štyroch rokov, ktorý bol uložený rozsudkom, medzitým sčasti odpykal. Zvyšok trestu odňatia slobody bol s účinnosťou od 29. januára 2021 podmiennečne odložený.

13. MR bol však zároveň uznesením Landesgericht Wien (Krajinský súd Viedeň) z 29. januára 2021 na základe európskeho zatykača vyšetrujúceho sudcu na Amtsgericht Bamberg (Okresný súd Bamberg) v Rakúsku zatknutý. Vo väzbe bol do 18. mája 2021. MR bol odvtedy zaistený na účely odsunu (do Izraela). Podľa neoficiálnych informácií už mohol do Izraela pricestovať.

14. MR podal proti vnútroštátnemu zatykaču a proti na ňom založenému európskemu zatykaču odvolania. Landgericht Bamberg (Krajinský súd Bamberg) uznesením z 8. marca 2021 zamietol odvolania ako nedôvodné. Odôvodnil to tým, že k odsúdeniu MR zo strany Landesgericht Wien (Krajinský súd Viedeň) došlo len za trestné činy podvodu v neprospech poškodených v Rakúsku. Teraz je MR stíhaný za trestné činy podvodu v neprospech poškodených v Nemecku. Keďže sa tieto dve odvolania netýkali tých istých poškodených, nejde o ten istý čin v zmysle článku 54 DVSD a článku 50 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“). Subsidiárne Landgericht Bamberg (Krajinský súd Bamberg) poukázal v prejednávanej veci na článok 55 ods. 1 písm. b) DVSD, keďže MR je stíhaný za trestný čin podľa § 129 StGB a Spolková republika Nemecko v tejto súvislosti pri ratifikácii DVSD prehlásila výhradu.

15. MR podal proti tomuto uzneseniu Landgericht Bamberg (Krajinský súd Bamberg) ďalší opravný prostriedok. Tento ďalší opravný prostriedok prejednáva vnútroštátny súd, ktorý na účely rozhodnutia vo veci podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.

16. Vnútroštátny súd sa pýta, či podľa práva Únie existuje prekážka trestného stíhania. Ak by to tak bolo, vnútroštátny zatykač by sa musel zrušiť a európsky zatykač by tým stratil svoj základ.

17. Otázka, či existuje prekážka trestného stíhania, závisí od toho, či boli nemecký zatykač a európsky zatykač vydané na účely trestného stíhania MR za čin, za ktorý už bol stíhaný a odsúdený rakúskymi úradmi.

18. To závisí od skutkového stavu, ktorý je základom nemeckého vnútroštátneho zatykača, a skutkového stavu, ktorý je základom rozsudku Landesgericht Wien (Krajinský súd Viedeň).

19. Obvinenému MR sa vo vnútroštátnom zatykači kladie za vinu, že spolu s ďalšími spolupáchateľmi mal vytvoriť a udržiavať súbor takzvaných „Cybertrading“ podnikov, v ktorom takzvaní agenti („Conversion agents“ a „Retention agents“), ktorí boli nasadení na získavanie a starostlivosť o zákazníkov, podľa plánu z Call centier zo zahraničia, okrem iného z Bulharska, dobromyseľným investorom (zákazníkom) vo viacerých európskych krajinách, okrem iných v Nemecku a Rakúsku, ponúkali výhodné investície. Takýmto spôsobom agenti podnecovali investorov k vkladom, ktoré boli bezprostredne inkasované ako výnos z trestnej činnosti. Investorom sa pritom pri nasadení špeciálneho softvéru predstierala strata. Zisk z takéhoto výnosu po odpočítaní vecných a personálnych nákladov na Call centrum a tam pracujúce osoby (okrem iných agentov) obchádzkami, ktoré slúžili na zastieranie toku peňazí, plynul obvinenému MR a jeho spolupáchateľom. Úloha obvineného MR pozostávala z toho, že on a jeho spolupáchatelia organizovali prevádzku, ktorá bola predpokladom pre jednotlivé podvodné konania agentov v neprospech jednotlivých poškodených. MR teda vykonával výlučne vedúce funkcie, zatiaľ čo agentov v Call centrách, ktoré pôsobili v oddieloch vytvorených podľa materinského jazyka poškodených (pre Nemecko a Rakúsko v takzvanom „German Desk“), viedli vedúci oddelenia. V tejto súvislosti sa podľa zistení vnútroštátneho súdu konania, z ktorých je MR obvinený a ktoré sú základom nemeckého vnútroštátneho zatykača a odsúdenia Landgericht Wien (Krajinský súd Viedeň), zhodujú.

20. Vnútroštátny súd spresňuje, že podľa nemeckého práva neexistuje prekážka trestného stíhania. Okrem toho uvádza, že nesúhlasí s názorom Landgericht Bamberg (Krajinský súd Bamberg), podľa ktorého je pre rôznorodosť poškodených vylúčená zhoda trestného činu [nemecký zatykač sa týka majetkových škôd, ktoré nastali v Nemecku, a poškodených, ktorými sú Nemci, zatiaľ čo rozsudok Landesgericht Wien (Krajinský súd Viedeň) sa týka škôd, ktoré vznikli v Rakúsku, a poškodených, ktorými sú Rakúšania]. Na rozdiel od Landgericht Bamberg (Krajinský súd Bamberg) má takisto vnútroštátny súd pochybnosti, či prekážka trestného stíhania existuje podľa ustanovení práva Únie.

21. Keďže podľa vnútroštátneho práva neexistuje prekážka trestného stíhania, záleží len na tom, či prekážka trestného stíhania existuje na základe zásady *ne bis in idem* upravenej v článku 54 DVSD, ako aj článku 50 Charty. Ak by takáto prekážka existovala, bolo by potrebné objasniť, či by bol článok 54 DVSD v prejednávanej veci stále relevantný. Tento článok by sa neuplatnil vtedy, ak článok 55 DVSD a prehlásenie, ktoré v tejto súvislosti urobila Spolková republika Nemecko pri ratifikácii DVSD, naďalej platia.

22. Vnútroštátny súd okrem toho žiada o usmernenie, či prehlásenie, ktoré Spolková republika Nemecko urobila v súvislosti s § 129 StGB pri ratifikácii DVSD, je zlučiteľné s článkom 55 ods. 1 písm. b) DVSD (to znamená, ak sa organizácie dopúšťajú výlučne majetkovej trestnej činnosti a nesledujú žiadne iné politické, ideologické, náboženské alebo svetonázorové ciele).

23. V tejto súvislosti sa Oberlandesgericht Bamberg (Vyšší krajský súd Bamberg, Nemecko) uznesením zo 4. júna 2021, ktoré bolo doručené Súdnemu dvoru 11. júna 2021, rozhodol prerušiť konanie a predložiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Je článok 55 [DVSD] zlučiteľný s článkom 50 [Charty] a stále platný v rozsahu, v akom umožňuje výnimku zo zákazu dvojitého stíhania v tom zmysle, aby zmluvná strana pri ratifikácii, prijatí alebo schválení tohto dohovoru mohla prehlásiť, že nie je viazaná článkom 54 DVSD, keď predmetom rozsudku vyneseného v zahraničí je čin zameraný proti bezpečnosti štátu alebo iným rovnako podstatným záujmom tejto zmluvnej strany?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku:

Bránia články 54 a 55 DVSD a články 50 a 52 Charty výkladu prehlásenia prijatého Spolkovou republikou Nemecko pri ratifikácii DVSD v súvislosti s § 129 [StGB], ktorý podávajú nemecké súdy v tom zmysle, že prehlásenie zahŕňa aj také zločinecké skupiny, ako v predmetnom prípade, ktoré sa dopúšťajú výlučne majetkovej trestnej činnosti a nesledujú žiadne iné politické, ideologické, náboženské alebo svetonázorové ciele a ani nezákonnými prostriedkami nechcú získať vplyv na politiku, médiá, verejnú správu, súdnictvo alebo ekonomiku?“

24. Písomné pripomienky predložili MR, rakúska, francúzska a nemecká vláda a Európska komisia. Na pojednávaní, ktoré sa konalo 7. júla 2022, títo účastníci konania a Generalstaatsanwaltschaft Bamberg predniesli svoje ústne pripomienky.

IV. Analýza

A. O prvej otázke

25. Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či je prehlásenie urobené na základe článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD zlučiteľné s článkami 50 a 52 ods. 1 Charty.

26. To si vyžaduje stručnú klasifikáciu a kategorizáciu článku 54 a článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD v právnom rámci Únie.

1. O článku 54 DVSD

27. Článok 54 DVSD zakotvuje zásadu *ne bis in idem* v DVSD tak, že stanovuje, že osoba, ktorá bola právoplatne odsúdená jednou zmluvnou stranou,⁹ nesmie byť pre ten istý čin stíhaná druhou zmluvnou stranou za predpokladu, že v prípade odsúdenia už bola vykonaná alebo je práve vykonávaná sankcia, alebo podľa práva zmluvnej strany, v ktorej bol rozsudok vynesený, už nemôže byť vykonaná.

⁹ Skutočnosť, že DVSD sa uchýľuje k výrazu „zmluvná strana“ namiesto výrazu „členský štát“, vyplýva z jej medzivládneho pôvodu.

28. Zásada *ne bis in idem* predstavuje základné právo známe každému právnenému poriadku založenému na zásadách právneho štátu. Od svojho zavedenia slúži na ochranu jednotlivca proti svojvôli, ktorá by spočívala v súdení toho istého jednotlivca niekoľkokrát za rovnaký čin na základe rôznych kvalifikácií.¹⁰ V priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý sa vyznačuje zrušením vnútorných hraníc, slúži ešte „inému účelu“,¹¹ ktorým je sloboda voľného pohybu. V širšom zmysle spadá aj pod zásadu vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi: ak orgány členského štátu A uznali vinným alebo oslobodili od obžaloby určitú osobu v trestnom konaní, mali by orgány členského štátu B dôverovať výsledku tohto konania a nemali by už mať možnosť začať konanie. V takej situácii, ako je bežné aj v iných oblastiach práva Únie, je zásada teritoriality, ktorá je vlastná každému vnútroštátnemu systému trestného súdництва, narušená priestorom slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.

29. Súdny dvor tak vo svojej prvej veci týkajúcej sa zásady *ne bis in idem* v rámci DVSD – ktorá bola mimochodom prvou vecou týkajúcou sa výkladu DVSD –,¹² rozhodol, že zásada *ne bis in idem* zakotvená v článku 54 DVSD, ktorá sa uplatňuje v konaní o zastavení trestného stíhania (či už s účasťou alebo bez účasti súdnych orgánov) alebo na rozsudky, nevyhnutne predpokladá, že existuje vzájomná dôvera medzi členskými štátmi v ich jednotlivé systémy trestného súdництва a že každý z nich akceptuje uplatnenie platného trestného práva v iných členských štátoch, a to aj napriek tomu, ak by uplatnením vlastného vnútroštátneho práva dospel k inému riešeniu.¹³

30. Pokiaľ ide o zlučiteľnosť článku 54 DVSD s Chartou, Súdny dvor v rozsudku Spasic¹⁴ konštatoval, že zatiaľ čo ustanovenie, ako je článok 54 DVSD, treba považovať za ustanovenie, ktoré rešpektuje podstatu zásady *ne bis in idem* zakotvenej v článku 50 Charty,¹⁵ otázka, či je obmedzenie, ktoré so sebou nesie podmienka výkonu uvedená v článku 54 DVSD, primerané, sa musí posúdiť v súlade s článkom 52 ods. 1 Charty. Súdny dvor dospel k záveru, že obmedzenie je primerané.¹⁶

31. Podobne tak nezáväzná, ale napriek tomu poučné¹⁷ vysvetlivky k Charte týkajúce sa článku 50 výslovne spomínajú článok 54 DVSD medzi ustanoveniami, na ktoré sa vzťahuje horizontálne ustanovenie v článku 52 ods. 1 Charty.¹⁸

¹⁰ Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bot vo veci Kossowski (C-486/14, EU:C:2015:812, bod 36).

¹¹ Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bot vo veci Kossowski (C-486/14, EU:C:2015:812, bod 38).

¹² Judikatúra Súdneho dvora bola založená na skoršom článku 35 ods. 4 ZEÚ. Pozri tiež návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Ruiz-Jarabo Colomer vo veci Gözütok a Brügge (C-187/01 a C-385/01, EU:C:2002:516, bod 2).

¹³ Pozri rozsudok z 11. februára 2003, Gözütok a Brügge (C-187/01 a C-385/01, EU:C:2003:87, bod 33).

¹⁴ Pozri rozsudok z 27. mája 2014 (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586).

¹⁵ Pozri rozsudok z 27. mája 2014, Spasic (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, bod 59).

¹⁶ Pozri rozsudok z 27. mája 2014, Spasic (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, bod 59 a nasl.).

¹⁷ V súlade s článkom 6 ods. 1 tretím pododsekom ZEÚ a článkom 52 ods. 7 Charty boli vysvetlenia vypracované s cieľom poskytnúť vysvetlivky pri výklade tejto Charty a súdy Únie a členských štátov na ne musia náležite prihliadať.

¹⁸ Pozri vysvetlivky k článku 50 – Právo nebyť stíhaný alebo potrestaný v trestnom konaní dvakrát za ten istý trestný čin uvedené vo vysvetlivkách k Charte základných práv (Ú. v. EÚ C 303, 2007, s. 17): „V súlade s článkom 50 sa zásada ‚*ne bis in idem*‘ uplatňuje nielen v rámci jurisdikcie jedného štátu, ale aj medzi jurisdikciami niekoľkých členských štátov. Toto zodpovedá *acquis* práva Únie; pozri články 54 až 58 [DVSD] a rozsudok Súdneho dvora z 11. februára 2003 vo veci [Gözütok a Brügge (C-187/01 a C-385/01, EU:C:2003:87)], článok 7 Dohovoru o ochrane finančných záujmov Európskych spoločností a článok 10 Dohovoru o boji proti korupcii. Veľmi obmedzené výnimky, v ktorých dohovory povoľujú členským štátom odchyliť sa od zásady ‚*ne bis in idem*‘ sú zahrnuté do horizontálnej doložky v článku 52 ods. 1 charty, ktorá sa týka obmedzení. Pokiaľ ide o situácie uvedené v článku 4 Protokolu č. 7 teda o uplatňovanie zásady v rámci toho istého členského štátu, zaručené právo má rovnaký význam a rozsah ako zodpovedajúce právo v [Európskom dohovore o ľudských právach (EDLP)]“.

2. O článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD – prehlásenia o výnimkách zo zásady *ne bis in idem*

a) Všeobecné pripomienky

32. Článok 55 ods. 1 DVSD stanovuje niekoľko výnimiek zo zásady *ne bis in idem* tým, že zmluvným stranám umožňuje za určitých okolností prehlásiť, že nie sú viazané článkom 54 DVSD. Uvedené ustanovenie tak stanovuje, že zmluvná strana môže pri ratifikácii, prijatí alebo schválení DVSD prehlásiť, že v jednom alebo v niekoľkých nižšie uvedených prípadoch nie je viazaná článkom 54: a) keď predmetom rozsudku vynesenom v zahraničí bol čin celkom alebo čiastočne spáchaný na tamojšom území; táto výnimka však neplatí v poslednom prípade, ak bol čin spáchaný čiastočne na území tej zmluvnej strany, na ktorej bol rozsudok vynesený; b) keď predmetom rozsudku vynesenom v zahraničí je čin zameraný proti bezpečnosti štátu alebo iným rovnako podstatným záujmom tejto zmluvnej strany, a c) keď predmetom rozsudku vyneseného v zahraničí je čin, ktorý spáchal pracovník tejto zmluvnej strany a porušil týmto činom svoje služobné povinnosti.

33. V súlade s článkom 139 ods. 1 DVSD sa ratifikačné prijímacie alebo schvaľovacie listiny ukladajú u vlády Luxemburského veľkovevodstva, ktorá oznamuje uloženie všetkým zmluvným stranám.

34. Po začlenení schengenského *acquis* do právneho poriadku Únie Amsterdamskou zmluvou predstavuje DVSD akt práva Únie.

35. Na úvod treba zdôrazniť, že pokiaľ ide o právnu povahu takýchto prehlásení, nie je možné chápať ich tak, že predstavujú „výhrady“ v zmysle článku 2 ods. 1 písm. d) Viedenského dohovoru o zmluvnom práve.¹⁹ To vyplýva nielen zo skutočnosti, že v nadväznosti na začlenenie schengenského *acquis* do právneho poriadku Únie je DVSD považovaný za akt Únie, ktorý už pojmovo neponecháva žiadny priestor pre „výhradu“ na základe Viedenského dohovoru, ale aj článku 137 DVSD, ktorý umožňuje „výhrady“ iba v súvislosti s článkom 60 DVSD.²⁰ Preto sa treba uchýliť skôr k výrazu „prehlásenie“ než k výrazu „výhrada“.²¹ Takéto prehlásenie by malo byť analyzované výhradne z hľadiska práva Únie a v tejto súvislosti nie je potrebné opierať sa o všeobecné medzinárodné právo verejné.

b) Zlučiteľnosť s článkom 50 a článkom 52 ods. 1 Charty

36. Vzniká teda otázka – a práve v tomto ohľade žiada vnútroštátny súd o usmernenie –, či je prehlásenie založené najmä na článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD zlučiteľné s Chartou, konkrétne s jej článkom 50 a článkom 52 ods. 1. Takáto výnimka patrí do rozsahu pôsobnosti Charty,²² ako je výslovne stanovené v DVSD, ktorá je aktom (súčasného) práva Únie a ktorá umožňuje členským štátom obmedziť základné právo, pričom vyžaduje, aby takéto obmedzenia oznámili.

¹⁹ Prijatý vo Viedni 23. mája 1969. Dohovor nadobudol platnosť 27. januára 1980. *United Nations Treaty Series*, zv. 1155, s. 331. Podľa tohto ustanovenia je „výhrada“ jednostranné akokoľvek formulované alebo označené vyhlásenie urobené štátom pri podpise, ratifikácii, prijatí alebo schválení zmluvy alebo pri prístupe k nej, ktorým tento štát zamýšľa vylúčiť alebo zmeniť právny účinok určitých ustanovení zmluvy pri ich použití voči tomuto štátu.

²⁰ Podľa článku 60 DVSD platí, že vo vzťahoch medzi dvoma zmluvnými stranami, z ktorých jedna nepatrí k Európskej dohode o vydávaní osôb z 13. septembra 1957, sa budú aplikovať jej ustanovenia s ohľadom na výhrady a prehlásenia urobené buď pri ratifikácii uvedenej dohody alebo – pokiaľ ide o zmluvnú stranu nepatriacu k dohode o vydávaní osôb – pri ratifikácii, prijatí alebo schválení tohto dohovoru.

²¹ Je potrebné poznamenať, že Nemecko vo svojom akte prijatom na základe článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD uvádza pojem „výhrada“ („Vorbehalt“), a nie pojem „prehlásenie“.

²² Pozri článok 51 ods. 1 Charty.

37. Súdny dvor ešte nerozhodoval o otázke zlučiteľnosti výnimiek stanovených v článku 55 DVSD s normou vyššej právnej sily. Vo veci Kossowski²³ Súdny dvor odmietol odpovedať na otázku, či prehlásenia urobené na základe článku 55 ods. 1 písm. a) DVSD, teda prehlásenia, že členský štát nie je viazaný článkom 54 DVSD, ak skutky, na ktoré sa vzťahuje rozsudok vynesенý v zahraničí, boli spáchané úplne alebo čiastočne na jeho vlastnom území,²⁴ zostávajú v platnosti po začleníení schengenského *acquis* do právneho poriadku Únie, pretože v uvedenej veci už nebolo potrebné na túto otázku odpovedať v dôsledku odpovede Súdneho dvora na inú otázku. Generálny advokát Bot však po vykonaní dôkladnej analýzy konštatoval, že výnimka obsiahnutá v článku 55 ods. 1 písm. a) „nerespektuje hlavný obsah zásady *ne bis in idem*, ako je uvedená v článku 50 Charty“.²⁵ K návrhom, ktoré predniesol generálny advokát Bot, sa vrátim nižšie.²⁶

38. Výnimky zo zásady zakotvené v článku 50 Charty sú v zásade možné, ak spĺňajú požiadavky stanovené v článku 52 ods. 1 Charty.²⁷ Rovnako ako v už citovanom rozsudku vo veci Spasic je preto potrebné overiť, či výnimka uvedená v článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD spĺňa kritérium stanovené v článku 52 ods. 1 Charty.

39. Podľa článku 52 ods. 1 Charty akékoľvek obmedzenie výkonu práv a slobôd uznaných v Charte musí byť ustanovené zákonom a rešpektovať podstatu týchto práv a slobôd. Za predpokladu dodržiavania zásady proporcionality možno tieto práva a slobody obmedziť len vtedy, ak je to nevyhnutné a skutočne to zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, alebo ak je to potrebné na ochranu práv a slobôd iných.

1) O obmedzení

40. Prehlásenie založené na článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD nepochybne predstavuje obmedzenie základného práva *ne bis in idem*, pretože samotným účelom tohto ustanovenia je za určitých okolností toto základné právo vyvážiť.

2) O stanovení zákonom

41. Vzhľadom na to, že je možné prijať prehlásenie, a teda stanoviť obmedzenie zásady *ne bis in idem*, obsiahnuté v článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD, ktorý sa tu posudzuje, mohlo by sa na prvý pohľad zdať, že je táto možnosť stanovená zákonom, ako to vyžaduje článok 52 ods. 1 Charty.

42. Napriek tomu si dovoľím tvrdiť, že právna situácia nie je taká jednoduchá, ako by sa mohla na prvý pohľad javiť. Otázka, či je vôbec článok 55 ods. 1 písm. b) DVSD ešte stále uplatniteľný, je totiž neoddeliteľne spätá s otázkou, či sa uplatnia prehlásenia prijaté na jeho základe. Inak povedané, ak sa nemožno dovoľávať prehlásenia, ani celý mechanizmus stanovený v článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD sa už neuplatní.

43. Ako správne uvádza rakúska vláda vo svojich písomných pripomienkach, na to, aby bolo splnené kritérium stanovenia zákonom, musí byť zákon po prvé dostatočne dostupný, čo znamená, že dotknutá osoba musí mať možnosť disponovať za daných okolností dostatočnými

²³ Pozri rozsudok z 29. júna 2016 (C-486/14, EU:C:2016:483).

²⁴ V poslednom uvedenom prípade (teda ak boli činy, na ktoré sa vzťahuje rozsudok vynesенý v zahraničí, spáchané čiastočne na jeho vlastnom území) sa táto výnimka neuplatní, pokiaľ boli činy spáchané čiastočne na území zmluvnej strany, kde bol rozsudok vynesенý.

²⁵ Pozri návrhy prednesené vo veci Kossowski (C-486/14, EU:C:2015:812, bod 68).

²⁶ Pozri bod 55 nižšie.

²⁷ V tejto súvislosti sa nestotožňujem s tvrdením MR, že právo obsiahnuté v článku 50 Charty nie je možné obmedziť.

informáciami o právnych pravidlách uplatniteľných na daný prípad a musí byť schopná predvídať dôsledky, ktoré môže mať predmetné konanie, a po druhé musí byť formulovaný s dostatočnou mierou presnosti, aby dotknutej osobe umožnil prispôbiť svoje správanie.²⁸

44. Článok 55 ods. 1 písm. b) DVSD podľa všetkého na prvý pohľad spĺňa vyššie uvedené kritériá: je formulovaný jasne a umožňuje každej osobe uistiť sa, že členské štáty môžu stanoviť výnimky zo zásady *ne bis in idem* na účely ochrany bezpečnosti svojho štátu alebo iných rovnako dôležitých záujmov. No zdá sa, že súdy v niektorých členských štátoch (Taliansko²⁹ a Grécko³⁰) majú pochybnosti o platnosti prehlásenia svojich členských štátov podľa článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD. Odôvodnenie je také, že prehlásenia strácajú platnosť, pretože článok 55 ods. 1 písm. b) DVSD by sa už nemal uplatňovať.

45. Pokiaľ ide o prehlásenia členských štátov založené na uvedenom ustanovení, rysuje sa odlišný scenár.

46. Na úvod poznamenávam, že pokiaľ ide o začlenenie DVSD do právneho poriadku Únie, možno len ťažko pochopiť, ako môže byť aj naďalej zachovaný článok 139 DVSD, podľa ktorého sú ratifikačné prijímacie alebo schvaľovacie listiny uložené u vlády Luxemburského veľkovojsvodstva, ktorá oznámi uloženie všetkým zmluvným stranám. Uverejnenie výnimiek zo základného práva zaručeného Chartou v situácii, v ktorej je možnosť odchýliť sa stanovená právnym aktom Únie, nemožno ponechať na vláde členského štátu, ale malo by sa vykonať na úrovni Únie, najlepšie v Úradnom vestníku. Skutočnosť, že Európska únia prehlásenie neuverejnila (či už v Úradnom vestníku alebo inde), totiž sťažuje presné určenie, ktoré zmluvné strany také prehlásenia urobili.

47. Úplne tu chýba dostupnosť a predvídateľnosť, ako ich požaduje Európsky súd pre ľudské práva, pokiaľ ide o existenciu a prípadne zverejnenie výnimiek prijatých členskými štátmi. Je tomu tak preto, lebo členským štátom, ako aj nositeľom základných práv nie je jasné, či sa článok 55 ods. 1 písm. b) DVSD stále uplatňuje.

48. Možno konštatovať, že osem členských štátov³¹ (v tom čase „zmluvné strany“) (Dánsko, Nemecko, Grécko, Francúzsko, Taliansko, Rakúsko, Fínsko a Švédsko) prijalo prehlásenie podľa článku 55 ods. 1 DVSD pred začlenením schengenského *acquis* do právneho poriadku Únie.³²

²⁸ Pozri v tomto zmysle rozsudky ESLP z 26. apríla 1979, *The Sunday Times v. Spojené kráľovstvo* (CE:ECHR:1979:0426JUD000653874, § 49), a z 29. marca 2010, *Medvedev a i. v. Francúzsko* (CE:ECHR:2010:0329JUD000339403, § 93 a nasl.).

²⁹ V rozsudku zo 6. júla 2011 (Walz, RG 12396/927) Tribunale di Milano (súd v Miláne, Taliansko) konštatoval, že talianske prehlásenie je nepoužiteľné od okamihu, keď bol DVSD začlenený do práva Únie Amsterdamskou zmluvou. Uvedený súd sa domnieva, že vzhľadom na to, že sa toto začlenenie netýkalo žiadnych prehlásení prijatých členskými štátmi, treba tieto prehlásenia, pokiaľ nedošlo k ich výslovnému obnoveniu, považovať za neúčinné. Ďalej zdôrazňuje, že v rámci Európskej únie, kde je cieľom vytvoriť priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, v ktorom je zaručený voľný pohyb osôb, musí byť zásada *ne bis in idem* uplatňovaná obzvlášť široko, aby sa zabránilo tomu, že určitá osoba bude pri výkone svojho práva na voľný pohyb stíhaná za tie isté skutky na území viacerých členských štátov, čo znamená, že odchýlky od zásady *ne bis in idem*, ako sú odchýlky obsiahnuté v článku 55 ods. 1 DVSD, už nie sú prípustné.

³⁰ V rozsudku 1/2011 z 9. júna 2011 riadny trestný senát Areios Pagos (Kasačný súd, Grécko) konštatoval, že prehlásenia prijaté Gréckom už nie sú platné, rovnako ako prehlásenia prijaté ďalšími členskými štátmi. Obmedzenie stanovené v gréckom prehlásení nebolo nevyhnutným obmedzením podľa článku 52 ods. 1 Charty a fakticky nesplnilo ciele všeobecného záujmu: vzhľadom na totožnosť hodnôt a právnych kultúr členských štátov nie je stíhanie a uloženie trestnej sankcie za tento trestný čin nevyhnutné a nemožno ich považovať za cieľ všeobecného záujmu uznaný Európskou úniou.

³¹ Okrem týchto členských štátov prijali prehlásenia aj Nórsko, Lichtenštajnsko a Švajčiarsko, ako aj Spojené kráľovstvo.

³² To vyplýva z previazaného výkladu dostupných zdrojov. Pozri GÖLLY, S.: „*NE BIS IN IDEM*“. *Das unionsrechtliche Doppelverfolgungsverbot*, Viedeň, 2017, s. 102 – 151, najmä s. 113; SCHOMBURG, W., WAHL, T.: *Internationale Rechtshilfe in Strafsachen = International Cooperation in Criminal Matters*. In: SCHOMBURG, W., LAGODNY, O., GLEß, S., HACKNER, T., 6. vydanie., Mníchov: C.H. Beck, 2020, SDÜ čl. 55, bod 1a; Pracovný dokument útvarov Komisie, príloha k Zelenej knihe o kompetenčných konfliktoch a zásade *ne bis in idem* v trestnom konaní [KOM(2005) 696 v konečnom znení], SEC(2005) 1767, Brusel, 23. december 2005, s. 47; Poznámka predsedníctva Rady pre výbor podľa článku 36 „Vyhlásenia členských štátov podľa článku 55 Schengenského dohovoru“ Brusel 1. júna 2006, 10061/06 (COPEN 61, COMIX 514, s. 2).

Prehlásenie Francúzska však nikdy nebolo depozitárovi (luxemburskej vláde) doručené.³³ Neexistuje ďalej žiadny dôkaz o tom, že depozitára upovedomilo Taliansko. Navyše sa zdá, že po začlenení schengenského *acquis* do právneho poriadku Únie neurobil žiadny členský štát nijaké osobitné prehlásenie.³⁴ Zmluvy o prístupení z rokov 2003, 2005 a 2012 teda stanovili, že ustanovenia protokolu (č. 19) a akty, ktoré sú na ňom založené alebo s ním inak súvisia, sú pre nové členské štáty záväzné a uplatniteľné odo dňa prístúpenia.³⁵ Nič však nenasvedčuje tomu, že by existovala možnosť týchto členských štátov prijať prehlásenie, ďalej lehota, v ktorej by tak museli urobiť, a záväzok uložiť tieto prehlásenia u depozitára alebo ich zverejniť. To vytvára stav značnej neistoty.

49. Vzhľadom na to, že žiadne z týchto prehlásení nebolo uverejnené na úrovni Únie, sa domnievam, že požiadavka dostupnosti nebola splnená. Nebolo by rozumné očakávať od jednotlivcov, ktorých sa takéto prehlásenia potenciálne týkajú, že budú sami získavať informácie na každej vnútroštátnej úrovni, ako uviedla francúzska vláda na pojednávaní.

50. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti považujem za veľmi ťažké nahliadať na prehlásenia prijaté ôsmimi členskými štátmi tak, že stále predstavujú správne právne predpisy. Celá situácia sa javí príliš nejasná a mätúca na to, aby vzbudzovala istotu s ohľadom na právny základ obmedzení.³⁶

51. V dôsledku vyššie uvedeného sa domnievam, že prehlásenia prijaté na základe článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD nie sú v súlade s požiadavkou článku 52 ods. 1 Charty, podľa ktorej musí byť obmedzenie ustanovené zákonom. Vzhľadom na to, že prehlásenia sú, ako je uvedené vyššie, neoddeliteľne späté s článkom 55 ods. 1 písm. b) DVSD, je tak dotknutý celý mechanizmus tohto ustanovenia a vnútroštátne súdy ho už nemôžu uplatňovať.

3) O podstate zásady *ne bis in idem*

52. Pokiaľ ide o otázku, či článok 55 ods. 1 písm. b) „rešpektuje podstatu“ základného práva *ne bis in idem*, treba zdôrazniť, že Súdny dvor konštatoval, že v súvislosti s podmienkou výkonu obsiahnutou v článku 54 DVSD táto podmienka „nespochybňuje samotnú zásadu *ne bis in idem*.“³⁷ Napriek tomu výnimka obsiahnutá v článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD, rovnako ako ostatné výnimky stanovené v článku 55 ods. 1 DVSD, *spochybňuje* túto zásadu ako takú, pretože členský štát môže v určitých situáciách prehlásiť, že touto zásadou nie je vôbec viazaný. Ako tvrdí MR vo svojich písomných pripomienkach, na rozdiel od podmienky výkonu uvedenej v článku 54 DVSD, ktorá slúži na zabránenie vyhýbaniu sa trestu, výnimka stanovená v článku 55 ods. 1

³³ Francúzsko túto skutočnosť pripustilo na pojednávaní na Súdnom dvore.

³⁴ Článok 8 protokolu o začlenení schengenského *acquis* do rámca Európskej únie pripojeného k Amsterdamskej zmluve v podstate stanovuje, že schengenské *acquis* musia všetci kandidáti na prijatie prevziať v plnom rozsahu.

³⁵ Pozri napríklad článok 3 Aktu o podmienkach prístúpenia Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovinskej republiky a Slovenskej republiky a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia (Ú. v. EÚ L 236, 2003, s. 33).

³⁶ Okrem toho, ak by sa zachovala výnimka podľa článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD, nachádzali by sme sa v situácii, ktorá je menej priaznivá ako uplatnenie práva Únie *à la carte*: znamenalo by to faktické odopretie „výsad“ členskými štátom, ktoré pristúpili k Európskej únii neskôr ako ostatní.

³⁷ Pozri rozsudok z 27. mája 2014, Spasic (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, bod 58).

písm. b) DVSD umožňuje obnovenie stíhania, odsúdenia a výkonu trestu napriek právoplatnému a vykonanému odsudzujúcemu rozhodnutiu. To je v priamom rozpore so samotným účelom zásady *ne bis in idem*.³⁸

53. Okrem toho by som rád odkázal na generálneho advokáta Bota, ktorý v tejto súvislosti poukázal na osobitný význam priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti ako doplňujúcej dimenzie k vnútornému trhu, ktorá obsahuje „právny rámec obsahujúci individuálne práva občanov Únie“³⁹ a ktorá tak prispieva ku „konkretizácii... obsahu“ občianstva Únie.⁴⁰ Kládol tiež dôraz na kľúčový význam zásady vzájomného uznávania (a vzájomnej dôvery) vo vzťahu k zásade *ne bis in idem*.⁴¹ V podstate tvrdil, že judikatúra Súdneho dvora k článku 54 DVSD už umožňuje zohľadniť celý rad trestných činov; dodatočné uplatnenie výhrady teritoriality by dostatočne nezohľadnilo zásadu *ne bis in idem*.

54. Musím pripustiť, že s týmito úvahami nielenže súhlasím, ale tiež sa domnievam, že ich možno preniesť aj na situáciu článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD. Výnimky obsiahnuté v článku 55 ods. 1 písm. a), ako aj v článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD sa týkajú zásady teritoriality, ktorá je základom trestného práva: zatiaľ čo v prípade písm. a) si štát chce zachovať trestnú právomoc, ak bol čin spáchaný na jeho území, v prípade písmena b) si chce zachovať trestnú právomoc s ohľadom na trestné činy proti bezpečnosti štátu a iným rovnako dôležitým záujmom, ktoré považuje za významné. Preto sa úvahy, ktoré rozvinul generálny advokát Bot vo veci Kossowski, uplatnia obdobne aj v prejednávanej veci.

55. Konceptia priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti prešla od prijatia DVSD dlhú cestu. Výnimky stanovené v článku 55 ods. 1 DVSD sa mi najmä s ohľadom na postupný vývoj zásad vzájomnej dôvery a uznávania a nadobudnutie platnosti Charty javia ako nadbytočné. Rád by som tiež pripomenul, že zásada vzájomnej dôvery zohrávala rozhodujúcu úlohu pre záver Súdneho dvora, že návrh dohody o pristúpení k EDLP nebol zlučiteľný so Zmluvami.⁴² Na tomto základe by bolo ťažké odôvodniť zachovanie takých výnimiek, ako je dotknutá výnimka, ktorá je zjavne v rozpore s uvedenou zásadou.⁴³

4) Návrh

56. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov sa domnievam, že prehlásenia už nie je možné uplatňovať. Nie sú stanovené zákonom a článok 55 ods. 1 písm. b) DVSD navyše nerešpektuje podstatu zásady *ne bis in idem*. Prehlásenia by mali byť zrušené.

³⁸ To je zjavne iná situácia ako situácia posudzovaná v rozsudku z 22. marca 2022 vo veci bpost (C-117/20, EU:C:2022:202, bod 43), v ktorom Súdny dvor konštatoval, že možnosť kumulovať stíhania a sankcie rešpektuje podstatu článku 50 Charty pod podmienkou, že vnútroštátna právna úprava neumožňuje stíhať a sankcionovať tie isté skutky *v rámci toho istého porušenia alebo na dosiahnutie toho istého cieľa*, ale stanovuje len možnosť kumulácie stíhaní a sankcií na základe odlišných právnych úprav.

³⁹ Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bot vo veci Kossowski (C-486/14, EU:C:2015:812, bod 44).

⁴⁰ Tamže.

⁴¹ Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bot vo veci Kossowski (C-486/14, EU:C:2015:812, bod 43).

⁴² Pozri stanovisko 2/13 Súdneho dvora (Pristúpenie Európskej únie k EDLP) z 18. decembra 2014 (EU:C:2014:2454, body 168, 191 až 194 a 258).

⁴³ V podobnom duchu bolo v doktríne tiež poukázané na to, že obmedzenia zásady *ne bis in idem* stanovené v článku 55 DVSD boli nahradené rozvojom trestnoprávnej spolupráce medzi členskými štátmi, čo predstavuje dôvod, prečo by mala byť uprednostnená sloboda dotknutého jednotlivca skôr než štát, ktorý sa dovoľáva výnimky. V tomto zmysle pozri SCHOMBURG, W., Wahl, T., c. d., SDÜ článok 55, bod 11, kde je tiež výstižne a dôrazne uvedené, že vzájomné uznávanie nie je jednosmerným pojmom, ktorý sa snaží uspokojiť *libido puniendi* členských štátov, ale že funguje aj v prospech jednotlivca.

57. Navrhujem preto Súdnemu dvoru, aby na prvú otázku odpovedal tak, že prehlásenia prijaté na základe článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD nie sú zlučiteľné s článkom 50 a článkom 52 ods. 1 Charty. Ustanovenia uvedené v takýchto prehláseniach nie je možné uplatniť v súdnom konaní.

B. O druhej otázke

58. V dôsledku mojej analýzy prvej otázky už nie je potrebné skúmať druhú otázku. Nasledujúce posúdenie poskytujem len pre úplnosť, pre prípad, že by Súdny dvor dospel vo vzťahu k problematike prvej otázky k odlišnému záveru.

59. Druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či články 54 a 55 DVSD a články 50 a 52 Charty bránia takému výkladu, podľa ktorého sa prehlásenie prijaté podľa článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD vzťahuje aj na organizovanú zločineckú skupinu, ktorá sa dopúšťa len majetkovej trestnej činnosti a nesleduje žiadne iné politické, ideologické, náboženské alebo svetonázorové ciele a ani nezákonnými prostriedkami nechce získať vplyv na politiku, médiá, verejnú správu, súdnictvo alebo ekonomiku.

60. V tejto súvislosti uvádzam, že výraz „bezpečnosť štátu“ bol v článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD zvolený zmluvnými stranami. Ten istý výraz je uvedený v článku 4 ods. 2 ZEÚ, kde sa uvádza, že Únia rešpektuje základné štátne funkcie členských štátov, najmä zabezpečovanie územnej celistvosti štátu, udržiavanie verejného poriadku a zabezpečovanie národnej bezpečnosti. To isté ustanovenie ďalej spresňuje, že predovšetkým národná bezpečnosť ostáva vo výlučnej zodpovednosti každého členského štátu.⁴⁴

61. Súdny dvor starostlivo odlišoval takéto výnimky z dôvodu „bezpečnosti štátu“ od bežných výnimiek na podklade „verejnej bezpečnosti“ odôvodnených verejným poriadkom (*ordre public*), ktoré prevažujú predovšetkým v oblasti vnútorného trhu.⁴⁵ Konštatoval, že národná bezpečnosť zodpovedá prvoradámu záujmu chrániť základné funkcie štátu a základné záujmy spoločnosti a zahŕňa prevenciu a represiu činností, ktoré by mohli silne destabilizovať základné ústavné, politické, hospodárske alebo spoločenské usporiadanie krajiny, a najmä priamo ohrozovať spoločnosť, obyvateľstvo alebo štát ako taký, ako sú okrem iného teroristické činnosti.⁴⁶ Cieľ ochrany národnej bezpečnosti presahuje význam ostatných cieľov, a to najmä cieľov boja proti trestnej činnosti vo všeobecnosti, hoci aj závažnej, a ochrany verejnej bezpečnosti. Cieľ ochrany národnej bezpečnosti teda môže odôvodniť opatrenia, ktoré zasahujú do základných práv závažnejším spôsobom než tie, ktoré by mohli byť odôvodnené týmito ostatnými cieľmi.⁴⁷

62. Podľa nemeckého prehlásenia urobeného na základe článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD nie je Nemecko viazané článkom 54 DVSD, pokiaľ ide o mnohé trestné činy, vrátane trestného činu podľa § 129 StGB. Podľa tohto ustanovenia je vytváranie alebo podpora organizácie, ktorej ciele alebo činnosť smerujú k páchaniu trestnej činnosti, trestné. Od vykonania rámcového

⁴⁴ Na okraj treba poznamenať, že v iných jazykových zneniach DVSD neexistuje žiadna paralela medzi terminológiou v článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD (vo francúzštine *sûreté de l'État*; v nemčine *Sicherheit*) a článku 4 ods. 2 ZEÚ (vo francúzštine *sécurité nationale*; v nemčine *nationale Sicherheit*). Týmto drobným sémantickým odchýlkam však neprikladám žiadny normatívny význam.

⁴⁵ Pozri napríklad článok 36, článok 45 ods. 3, článok 52 a článok 65 ods. 1 písm. b) ZFEÚ alebo článok 15 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/58/ES z 12. júla 2002, týkajúcej sa spracovávania osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách) (Ú. v. ES L 201, 2002, s. 37; Mim. vyd. 13/029, s. 514).

⁴⁶ Pozri rozsudok zo 6. októbra 2020, La Quadrature du Net a i. (C-511/18, C-512/18 a C-520/18, EU:C:2020:791, bod 135). Pozri tiež rozsudok z 20. septembra 2022, SpaceNet a Telekom Deutschland (C-793/19 a C-794/19, EU:C:2022:702, bod 92).

⁴⁷ Pozri rozsudok zo 6. októbra 2020, La Quadrature du Net a i. (C-511/18, C-512/18 a C-520/18, EU:C:2020:791, bod 136).

rozhodnutia 2008/841 Nemeckom⁴⁸ je „organizácia“ podľa tohto ustanovenia definovaná ako „organizované združenie viac ako dvoch osôb založené za účelom sledovania nadradeného spoločného cieľa, ktoré je trvalejšieho charakteru a je nezávislé na určení rolí členov, kontinuite členstva a konkrétnej štruktúre“.

63. V nemeckej judikatúre aj v právnej doktríne je nesporné, že toto ustanovenie, ktorého cieľom je ochrana verejného poriadku (*ordre public*),⁴⁹ je zamerané na abstraktné nebezpečenstvo a vysokú „kriminálnu intenzitu“,⁵⁰ ktorá je vlastná vytváraniu zločineckej skupiny. To má za následok, že trestné sankcie sú ukladané vo fáze, keď sú (iné) trestné činy obvykle vo fáze prípravy.

64. V § 129 StGB sa zakazuje trestná činnosť mimo rámca pomerne úzkeho rozsahu ochrany národnej bezpečnosti. Vytvorenie organizácie na účely vykonávania akejkoľvek inej trestnej činnosti skutočne spadá pod toto ustanovenie. Prejednávaná vec je toho dobrým príkladom: MR sa spoločne s ďalšími páchatelmi podieľal na majetkovej trestnej činnosti, predovšetkým na podvodoch. Žiadne ďalšie ciele neboli sledované ani realizované. V takejto situácii nič nenasvedčuje tomu, že by bola ohrozená národná bezpečnosť Nemecka. Podvedenie veľkého počtu osôb sa ani zďaleka neblíži tomu, že by boli ohrozené samotné základy Spolkovej republiky Nemecko.⁵¹

65. V dôsledku vyššie uvedeného navrhujem Súdnu dvoru, aby na druhú otázku odpovedal tak, že články 54 a 55 DVSD, ako aj články 50 a 52 Charty bránia výkladu, podľa ktorého sa prehlásenie prijaté na základe článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD vzťahuje aj na organizované zločinecké skupiny, ktoré sa dopúšťajú výlučne majetkovej trestnej činnosti a nesledujú žiadne iné politické, ideologické, náboženské alebo svetonázorové ciele a ani nezákonnými prostriedkami nechcú získať vplyv na politiku, médiá, verejnú správu, súdnictvo alebo ekonomiku.

V. Návrh

66. Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázky položené Oberlandesgericht Bamberg (Vyšší krajský súd Bamberg, Nemecko) takto:

Prehlásenia prijaté na základe článku 55 ods. 1 písm. b) Dohovoru, ktorým sa ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Nemeckej spolkovej republiky a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach, nie sú zlučiteľné s článkom 50 a článkom 52 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie. Ustanovenia uvedené v takýchto prehláseniach nie je možné uplatniť v súdnom konaní.

⁴⁸ Pozri Vierundfünfzigstes Gesetz zur Änderung des Strafgesetzbuches – Umsetzung des Rahmenbeschlusses 2008/841/JI des Rates vom 24. Oktober 2008 zur Bekämpfung der organisierten Kriminalität, (päťdesiaty štvrtý zákon, ktorým sa mení Trestný zákonník – vykonanie rámcového rozhodnutia Rady 2008/841/SVV o boji proti organizovanému zločinu), zákon zo 17. júla 2017, *Bundesgesetzblätter I*, s. 2440.

⁴⁹ Pozri napríklad HEGER, M., IN: LACKNER, K., KÜHL, K., HEGER, M.: *Strafgesetzbuch. Kommentar*, 29. vyd., Mníchov: C. H. Beck, 2018, článok 129, bod 1.

⁵⁰ Pozri SCHÄFER, J., ANSTÖTZ, S., IN: ERB, V., SCHÄFER, J.: *Münchener Kommentar zum Strafgesetzbuch, Band 3*, Mníchov: C. H. Beck, 4. vyd., 2021, článok 129, bod 2.

⁵¹ Okrem toho nič nenasvedčuje tomu, že by činnosť MR mala vplyv na finančný systém Nemecka ako celok. Komisia totiž na pojednávaní podľa všetkého naznačovala, že ohrozenie existencie finančného systému členského štátu bolo rovnocenné záujmu, ktorý zodpovedal záujmu bezpečnosti štátu podľa článku 55 ods. 1 písm. b) DVSD.